[A-36] Seat No: ___________ No. of printed pages: 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY

T.Y.B.A. (External) Examination

Wednesday, 2nd May 2018

10.00 am - 1.00 pm

SAN-310 : (अ) (१) मनुस्मृतिः (अध्याय-७) । (२) दशकुमार चरितम्-(उच्छवास-६) ।
(ब) संस्कृत वाग्व्यवहार । (२) छन्दः (नियतः) ।

કુલ ગુણ : ૧૦૦

નોંધ: જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

પ્ર.૧ **ગમે તે ત્રણ શ્લોકો સાનુવાદ સમજાવો.** (૧૫)

१) ब्रह्मं प्राप्तेन संस्कारं क्षत्रियेण यथाविधि ।
सर्वस्यास्य यथान्यायं कर्तव्यं परिरक्षणम् ।।

२) अद्यात्काकः पुरोडाशं श्वा च लिह्याद्धविस्तथा ।
स्वाम्यं च न स्यात्कस्मिंश्चित्प्रवर्तेताधरोत्तरम् ।।

३) वेनो विनष्टोऽविनयान्नहुषश्चैव पार्थिवः ।
सुदाः पैजवनश्चैव सुमुखो निमिरेव च ।।

४) तदध्यास्योद्धहेद्धार्यां सवर्णां लक्षणान्विताम् ।
कुले महति संभूतां हृद्यां रूपगुणान्विताम् ।।

५) बकवच्चिन्तयेदर्थान्सिहवच्च पराक्रमेत् ।
वृकवच्चावलुम्पेत शशवच्च विनिष्पतेत् ।।

६) दण्डव्यूहेन तन्मार्गं यायात्तु शकटेन वा ।
वराहमकराभ्यां वा सूच्या वा गरूडेन वा ।।

પ્ર.૨ ધર્મશાસ્ત્રનો અર્થ આપી, ઉદ્‌ગમ અને વિકાસની રૂપરેખા આલેખો. (૧૫)

અથવા

પ્ર.૨ "'મનુસ્મૃતિ' ભારતીય સમાજજીવનનો વિશ્વકોશ છે." આ વિધાનની યથાર્થતા ચર્ચો. (૧૫)

પ્ર.3 'મનુસ્મૃતિ' (અધ્યાય-૭)ના આધારે મનુના યોદ્ધાઓના ધર્મો વિષે સવિસ્તર વર્ણવો. (૧૦)

અથવા

પ્ર.3 'મનુસ્મૃતિ' (અધ્યાય-૭)માં નિરૂપિત દુર્ગરચના વિષે વર્ણવો. (૧૦)

પ્ર.૪

(અ) **ગમે તે બે** ગદ્યખંડનો અનુવાદ કરો. (૧૦)

(१) अस्मिन्नेव च क्षणे किमपि नूपुरक्वणितमुपातिष्ठत् । आगता च काचिदङ्गना । दृष्ट्वैव स एनामुत्कुल्लदृष्टिरुत्थायोपगूह्योपगूढकण्ठश्च तया तत्रैवोपाविशत् । अशंसच्च-'सैषा मे प्राणसमा, यद्विरहो दहन इव दहति माम् । इदं च मे जवितमपहरता राजपुत्रेण मृत्युनेव निरुष्मतां नीतः ।

(२) 'अस्ति त्रिगर्तो नाम जनपदः । तत्रासन्गृहिणस्त्रयः स्कीतसारधनाः सोदर्या धनक-धान्यक-धन्यकाख्याः । तेषु जीवत्सु न ववर्ष वर्षाणि द्वादश दशशताक्षः क्षीणसारं

सस्यम्, औषध्यो वन्ध्याः, न कलवन्तो वनस्पतयः, क्लीबा मेघाः, क्षीणस्त्रोतसः स्त्रवन्त्यः ।

(૩) 'अस्ति द्रविडेषु काञ्चीनाम नगरी । तस्यामनेक कोटिसारः श्रेष्ठिपुत्र शक्तिकुमारो नामासीत् । सोऽष्टादशवर्षदेशीयश्चिन्तामापेदे-नास्त्यदाराणामननुगुणदाराणां वा सुखं नाम । तत्कथं नु गुणवद्विन्देयं कलत्रम् ?' इति ।

(૪) श्रुत्वा 'चित्रेयं दैवगतिः । अवसरेषु पुष्कलः पुरुषकारः' इत्यभिधाय भूयः स्मिताभिषिक्तदन्तच्छदोमन्त्रगुप्ते हर्षोत्फुल्लं चक्षः पातयामास देवो राजवाहनः । स किल करकमलेन किंचित्संवृताननो ललितवल्लभारभसदतदन्तक्षतव्यसन विह्वलाधरमणि र्निरोषुयवर्णमात्मचरितमाचक्षते...

(બ) **ગમે તે બે** સસંદર્ભ સમજાવો. (૦૬)

(૧) तात ! किं दृष्टानि कृतान्तविलसितानि ?

(૨) कः कामः संकल्पः ।

(૩) अनिषिद्धदर्शना चेयमस्मिन्कन्दुकोत्सवे ।

(૪) किं गृहिणः प्रियहिताय दारगुणः ।

પ્ર.૫ દશકુમારચરિતમાં પ્રતિબિંબિત સમાજજીવન સમજાવો. (૧૦)

અથવા

પ્ર.૫ કથા અને આખ્યાયિકાનાં લક્ષણો આપી, દશકુમારચરિતના સાહિત્યપ્રકારનું મૂલ્યાંકન કરો. (૧૦)

પ્ર.૬ નીચેનામાંથી **ગમે તે બે** વિશે ટૂંકનોંધ લખો. (૧૦)

(૧) ધૂમિનીની કથા

(૨) નિતમ્બવતીની કથા

(૩) દંડીનો સમય

(૪) મિત્રગુપ્તનું પાત્રાલેખન

પ્ર.૭

(અ) સંસ્કૃતમાં જવાબ આપો (**ગમે તે બે**): (૧૨)

(૧) ईश्वर शोभनमेव करोति ।

(૨) रामस्य हास्यम् ।

(૩) पुस्तकालये ।

(૪) परीक्षा ।

(બ) **ગમે તે બે** છંદ સોદાહરણ સમજાવો. (૧૨)

(૧) मन्दाक्रान्ता ।

(૨) वसन्ततिलका ।

(૩) अनुष्टुप् ।

(૪) हरिणी ।

---------X---------